

De Vita Et Rebus Gestis Christophori Bernardi Episcopi Et Principis Monasteriensis Decas

Alpen, Johann von

Coesfeldiae, 1694

15. Princeps à Monasteriensibus aversus. Arcis extructionem alibi
meditatur. Eligitur Coesfeldia. Isthic erx extrui capta. Quando. Et quâ
formâ. Querelæ Coesfeldiensium. Academiæ responsa. Exempla ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68495](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68495)

1655.

Ac militum authoratione.

num Fridericum *Wittenbergium* Protribunum sufficiunt militiæ suæ Præfectum ipsumque urbanum militem numero augent, ac novo obligant sacramento. Quo eò molestius Princeps tulit, quò evidentia concordia Schonesbitanæ adversari, ipsi imò *Regalibus ac superioritatis juri* derogare obtendebat; à quo scilicet præsidij & armorum in hanc suam municipalem & sui Territorij Civitatem, uti species à genere suo dependeret.

15.
Arma Suecica.

Angunt Neoburgicum.

Sub hæc Suecus jam jam castra morurus trepidas circum provincias, suspensasque habebat; in quam videlicet partem ea armorum tempestas incumberet. Et quantum istius armaturæ rumor multos territabat, præcipuè tamen *Neoburgicum* Ducem, quod clam admonitus esset, *Carolum Gustavum* è Comitibus *Palatino-Bipontinis* creatum nuper Sueciæ Regem, eà expeditione in Juliam, annexasque ditiones arma conversurum. ac vindicaturum succedendi jus, quod in eas ipse terras, ex conjugio *Magdalena Clivia* cum *Joanne Bipontino*, par cæteris obtendebat. Quare iteratis aliquoties litteris, nunciisque *Monasteriensem* Principem, utpote confederatum sollicitat, ut habitâ finium suorum ratione, si quid à Sueco periculi forsitan immineret, quam celerrimè faceret certiozem, cum auxiliaribus sese copiis, alacrem-

alacremque ocyus adfuturum. Igitur *Christophorus Bernardus* contractis suo è præsidio undique copiis, utque in subitum belli casum promptas evocare posset, ita opportunè dispositis, *Vechtam* fortalitiū & confinia Suecis loca præsens lustrat; nihil illo, quem *Koningsmarckius* Comes Suecorum ductor recensuerat, armatorum numero territus; certus præterea non daturum se iis, si fortè id poscerent, sua per Oppida aut terras liberum iter. Sed nec illud postulatum, nec quempiam à Suecis missum, qui contra quam spargebant, venturo exercitui transitum, annonamq; procuraret, eventus mox docuit, cum Poloniam versùs movere nunciarentur.

Princeps igitur intellecto Suecorum discessu *Coesfeldiam* redit, ubi meditativè considerat præsentem Dicecesis suæ statum. Non stare Monasteriensem populū placitis compositionis *Schonestitanæ*; violari sublimia Territorij sui jura: *Vierdenhalvium* purgare se nequicquam dignatum; & nihilominùs ablegari nunc publico etiam nomine *Viennam*; lectum invito se *Wittenbergium* Urbis suæ Gubernatorem ac militiæ Præfectum hunc & præsidium & urbanam Juventutem militari exercitio possidere; & magis indiès, magisque Civem erga se exacerbari, imò non tantum non moliri adversa quævis, ut cum sine de-

S 3

spectu, alibi meditatatur.

1655.

Excitant Monasteriensem.

Quibus in Poloniam

conversis.

Tot incivis Monasteriensem offensus Princeps.

Arcis extru-

tionem

1655.

Propo-
nitur
Rheina.

spectu, sine periculo vix liceat isthic present
esse, suæ, suorumque successorum securitat
prospicere, & tutam alibi, commodamque
sedem eligere ac figere compellatur. *Rhei-
nam* invitabat beneficium præterlabentis
Amisæ; & ipsa Civitas sub acre saluber-
rimo in meditullio Principatûs sita, exinde
opportuna subditis omnibus, & iis præci-
puè, quos aulam subinde sequi oporteret;
vicinas illi esse Satrapias *Wolbecanam* &
Horstmarientem, è quibus quidquid æco-
nomiæ sollicitudo exigeret, & commodè
& abundè posset suppeditari. Sed quod
petrosa utrinque tellus, nec Civitatis mu-
nimèn, nec alterius fortalitij extructio-
nem, aut sanè non sine inexplicabili sumptu
permitteret, haud meruit audiri. *Coes-
feldiam* hæctenus potissimum habitaverat.
Civitas erat situ opportuna, muniti faci-
lis, finibus *Gelriæ* ac *Batavorum* vicinior,
diei iter *Monasterio* dissita. Ex eâ uni-
versam patriam *Hassi* fecerant tot annos
vectigalem. Hanc primam omnium ex
hostili manu recuperaverat *Christophorus
Bernardus*, & plenâ cum potestate possi-
debat.

Sed
Coesfel-
dia eli-
gitur.

Quando
& quâ
formâ
arx ibi
ædificari
cepta.

Eam igitur palatio & arci extruendæ
destinavit. Ipsâ *Divi Augustini* festâ luce
fundamenta jacta sunt. Post sacrum in
æde *S. Lamberti* peractum sexcenti milites
cum ligonibus, vehiculis, aliisque instru-
mentis

mentis læti ad operas dimissi. Supra Civitatem, Aquilonem inter & Orientem delineârat Bernardus *Spodæus* Bellicus Machinator, tetragoni formâ, seu quadrangulari, propugnaculis in tumulo aggestâ terrâ eminente (Cavalieros Itali vocant) ad singula latera quam amplissimè projectis.

Haud tamen omnibus probatum fuit, tum quod moles nimis vasta, nec multorum quidem annorum spatium posset perfici, imò si perfecta etiam foret, impares essent Principatûs vires alendæ militiæ, quam præsidij necessitas postularet; tum quod eo ad montis pedem loco extrueretur, ubi libratis è clivo tormentis vel facile everti, vel ad deditioem cogi ultro posset. Verùm jam antè accuratam satis sumptuum & præsidij rationem injisse se Princeps agebat, & iustâ juxta Civitatem planitie sapienter fabricari arcem affirmabant periti Machinatores, quò adlabentis *Bercula*, ejusque lacunarum beneficio, & Castri & Civitatis securitati rectiùs consuli daretur. A periculo vicini montis satis arci præcautum: nec enim hosti, obsidionem quandòque aufuro vires unquam defore, ut similem disponendis tormentis tumulum, ac multò propinquiorem erigere præpediatur. At verò *Coesfeldien-* *Querelis*
ses lædi violenter Civitatis jura; eripi *Coesfel-*
tra necessitatem agros; hortis, pascuis, *dienstums*
S 4 viisque

1655.

Opponit
Prin-
ceps re-
sponſa
Acade-
miarum.

Et exē-
pla Prin-
cipum
vicino-
rum.

Ipsiſq;
Civita-
tis Mo-
naſteriē-
ſis.

viſſque publicis iniquè Civem exui, lamen-
tis etiam querebantur; cumque ſpe avo-
candi ab eo animo Principis nihilominùs
frustrarentur, ipſos tandem Machinatores
diris omnibus devovère. Sed eà quaestio-
ne ad Academias relatâ, expenſaq; à Theo-
logis ac Jureconſultis, reſponſum denique
eſt: illam propugnaculi, arcisq; extruc-
tionem, quod Præſul agrorum pretia ſol-
vere paratus, præter ſubditorum ſalutem,
patriæque deſenſionem nihil propoſitum
haberet in animo, nec juri, nec dicto pa-
triæ ſacramento repugnare, ut non oportet
propterea audiri ſubjectorum queri-
monias, quorum rationes non ad publica,
ſed propria ſolùm commoda referri ſatis
conſtaret. Neque abſque exemplo fieri,
quod extruendis novis munitionibus qua-
leſcunque agri; domusque inſumantur.
Aſpicerent ad vicinos Germaniæ Principes,
Moguntinum *Moguntia*, Colonienſem
Bonna, Brandenburgicum *Calcaria*, Neo-
burgicum *Duffeldorpii*, & ipſum, ut ex-
trema prorfus ſileantur, *Monasterium*, Ur-
bem, ubi Cives, ſuis quantumvis invita-
hortis, Ludgerianæ munitioni extendendæ
peropportunis exuti; ipſoque Cathedrali
Collegio (cujus juridiſtioni pars magna
ſubtrahebatur) adverſante, poſtremam eo
anno operi manum applicarant. Quibus
ſi poſthabitis concivium, quin & ipſorum
ſummæ

summæ ædis Canonorum querelis impu-
 nè id licuisset, quis Principem intuitu
 subditorum, diceret prohiberi? Exinde
 magnâ sexcentarum, pluriumque continuò
 operarum festinatione pariter ac successu
 cæptæ jam arci perficiendæ insudatum est.
 Vallo dein ac fossâ duplici cincta. Aqua
 delabentis *Bercula* in utramque eo ar-
 tificio inducta, ut aliorsum derivari non
 posset. Ipsæ rursus fossæ locis opportu-
 nissimis per triangula collateralia redditæ
 tutiores. Vidit hos Principis conceptus ac
 probavit *Henricus Rusius* munitionum op-
 timè struendarum scriptor, & auctor ex-
 quisitus, qui & nuper celebrem in *Candia*,
 Bello veneto, famam nactus, ob artis peri-
 tiam apud Regem *Daniae* & Urbem *Am-
 stelodamum* magno loco habitus est. Tem-
 poris verò successu moles hæc quotidie
 perfectior excrevit, portis, palatio, ar-
 mamentariis, ædificiis ac Tuguriis mili-
 taribus, variisque machinarum curulium,
 & pyrobolorum formandorum officinis ex-
 ornata. Nomen illi inditum soleanni pom-
 pã, à S. Ludgerò Proto-Episcopo Mona-
 steriensi, *Ludgeriburgum*. Castrum ipsum
 fossis ac munimentis oppidi postea con-
 junctum & adnitente inprimis operâ *Petri
 Pictorij* natione Dani, ingeniosi Machi-
 natoris ipsa Civitatis munitio portis variis
 obstructis, structisque novis ex toto in-
 novata.

*Rusius
 opus pro-
 bat.*

*Nomi-
 natum
 est Lud-
 geribur-
 gum.*